ביתנו החדש

ארגון לשלום בית וחנוך ילדים, בראשות הרה"ג אבנר קוואס שליט"א

תולדות | 547

הדלקת נרות: 16:05

צאת השבת: 17:15

מוצ"ש לר"ת: 17:51

הזמנים לפי אופק ירושלים

שבת שלום!

פרשת השבוע

הרצון להתחנך

"וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא וַיֵּעָתֶר לוֹ ה' וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ: וַיִּתְרֹצֲצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם־כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת ה'". הזכרנו פעם את הסיבה מדוע האבות והאימהות היו עקרים. המטרה היתה לעשות נתק מוחלט בין בית לבן בתואל ותרח לבין בית ישראל.

עם ישראל התחיל את דרכו ללא שום סיכוי, שהרי אם האבות והאימהות לא יכלו להוליד אז אין מציאות שייווצר עם. ובכל זאת מעל גדרי הטבע הקב"ה פוקד עקרות ועקרים והתחילה הילודה.

גם בפרשתנו יצחק ורבקה מתפללים על העקרות. ואמרו חז"ל: "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא..." מה פירוש – "לנוכח"? כלומר גם הוא היה עקר מה שהיה לה היה לו. מכל מקום הקב"ה שמע את תפילתם – "ותהר רבקה אשתו". מהנס הגדול הזה נולדו שתי תינוקות – יעקב ועשיו.

כבר בהריון הם לא הסתדרו שנאמר "ויתרוצצו הבנים בקרבה..." כשהייתה רבקה עוברת ליד פתח של עובדי אלילים התינוק היה רוצה לצאת, על פתח של בית מדרש התינוק גם רוצה לצאת. רבקה חשבה שמדובר בתינוק אחד הפכפך פעם רוצה מצוות ופעם הוא רוצה עבירות. לכן אמרה: "... אם כן למה זה אנוכי" – כלומר למה אנכי בקשתי הריון.

ואז היא הלכה לדרוש ולחקור ממה קורה פה. רבקה הגיע לבית המדרש של שם ועבר ואז אמר לה ה' שזה לא ילד אחד אלא שני ילדים בקרבך. כששמע זאת רבקה היא נרגעה וחכתה ללידה.

ובלידה נולד הראשון אדמוני כולו כאדרת שיער וקראו לו עשו, ואח"כ יצא אחיו כשידו אוחזת בעקב עשו וקראו לו יעקב. כשגדלו הנערים עשו היה צד ואיש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים ולומד תורה.

שאלו חז"ל: שני הילדים הללו מאימא אחת נולדו, לשני הורים צדיקים יצחק ורבקה, וכן לסבא וסבתא צדיקים - אברהם ושרה. שניהם הלכו ללמוד תורה יחד, שניהם התחנכו באותו חינוך נפלא של האבות.

וכאן באה השאלה: מפני מה זה יצא צדיק וזה יצא רשע?! הרי לשניהם היה את הנתונים הכי טובים להצליח, למה הפער בניהם הלך וגדל? התשובה לכך פשוטה – זה רצה להתחנך וזה לא!

קוראים יקרים ההורים יכולים לתת לילדים את כל הטוב שבעולם, לשלוח אותם למחנכים הטובים ביותר, לבתי הספר המעולים ביותר, ובכל זאת יש לילדים את הבחירה להיטיב או להרשיע.

אנחנו לא יכולים לשלוט על הבחירה של אנשים, בסופו של דבר האדם הוא הבוחר לכאן או לכאן.

ואפילו שרואים נטיות מסוימות אצל הילדים לטוב או לרע עדין יש להם בחירה חופשית לאן ללכת. שהרי עשו כבר בבטן אמו רצה לעבוד עבודה זרה כלומר היה לו נטייה לזה, מכל מקום כותב הרב דסלר זצ"ל, שנתנו לעשו הכוחות גם כן לעמוד בפני פיתויים כאלה ואם עשו אך היה רוצה היה מתגבר על יצרו והופך להיות צדיק לפחות כמו יעקב, הוא אשר אמרנו קודם – עשו לא רצה להתחנך ויעקב כן, והתוצאות מוכחות לאורך ההיסטוריה.

שבת שלום - אבנר קוואס

ביחד

טיפים לשנה ראשונה

•ארוחה משותפת- צריך לשאוף לאכול ביחד לפחות ארוחה אחת ביום. בדרך כלל סדר היום לחוץ. בבוקר רצים לעבודה או ללימודים, ולא נפגשים עד הערב. בערב יש עוד כמה מטלות כמו סדר וניקיון וכשמגיעים כבר לארוחה, בני הזוג סחוטים ועייפים ובקושי יכולים לדבר. ואז הם הולכים לישון וחוזר חלילה. על בני הזוג לקבוע לעצמם לאכול לפחות ארוחה אחת משותפת בכל יום. אפשר בבוקר מוקדם לפני שיוצאים לעבודה, או בערב כשחוזרים. חייבים לקבוע שעת 'ברזל' שמאותו הרגע עוזבים את הכל ויושבים לאכול ביחד. חז"ל אמרו: "גדולה לגימה ... מקרבת את הרחוקים". עצם האכילה ביחד מקרבת מאד אפילו אנשים שלא כ"כ אוהבים זה את זה. האכילה המשותפת מחברת, עושה פסק זמן ממרוץ החיים וגם מאפשרת שיחה נינוחה ביחד על חוויות היום או תכניות לעתיד.

•טיולים ויציאה משותפת - כתבנו מספר פעמים את הכלל 'יוצאים קבוע פעם בשבוע'. זה נכון לזוגות שהם כבר במהלך חיי הנישואין אבל בשנה ראשונה כדאי לצאת מספר פעמים בשבוע. אין חובה לצאת כל פעם למסעדה. אפשר לאכול ולשתות בבית, ולצאת לסיבוב בשכונה או בפארק ולשבת קצת על הספסל ולדבר. שבירת השגרה היומיומית חשובה מאד ונותנת יסודות חזקים לקשר הזוגי. גם כשנולד הילד הראשון אסור לוותר על זה, פשוט מניחים אותו בעגלה ויוצאים. אסור לתת לתינוק 'לקחת' לנו את ההשקעה ההדדית של השנה הראשונה. חוץ מיציאה במשך השבוע אני ממליץ לצאת גם לטיול ארוך יותר, פעמיים או שלוש בשנה ראשונה. אם זה למלון או לצימר. החברות והידידות בין בני הזוג מתחזקים מאד, כי יש כבר חוויות משותפות.

אם כבר יוצאים לטיול מעין זה כדאי לצאת לבד ולא לצרף זוגות נוספים. הסיבה לכך שכאשר יוצאים מספר זוגות ביחד, כבר אין את הביחד של הבעל והאשה. הפרטיות נפגעת ולא מספיקים לדבר ולמצות את הנושאים המשותפים כאשר כולם מקשיבים. זאת ועוד, מטרת הטיול היא להתרכז אחד בשני ולא באנשים אחרים.

כמובן שכאשר נולד התינוק הראשון נוצרת סוג של מוגבלות בעניין הטיולים, אבל גם את זה צריך לקבל באהבה, כי סוף סוף יש כאן דבר משותף שאפשר לטפל בו ביחד. גם כאן אני מדגיש שלצאת לנופש עם התינוק פעם בשנה הוא דבר שבחובה.

(מתוך הספר 'ביחד')

בדיחה

סבתא פונה לנכד: "קח נכדי תאכל גזר. זה בריא לעיניים!

אני כל יום אוכלת גזר ובגלל זה הראיה שלי טובה מאוד".

עונה הנכד: "סבתא היקרה, זה בכלל מלפפון".

לקבלת העלון במייל יש לשלוח בקשה למייל: betenuh@gmail.com

חינוך ילדים

טיפול מונע

למדנו שהילד הוא לא שלנו, הוא רק פיקדון. וממילא אחריות ההורים אינה על התוצאות הסופיות אלא על ההשתדלות להוציא מהילד את המקסימום. עלינו לכוון אותם לתפקידים הראויים להם, לפי כישרונותיהם וכוחות הנפש שלהם שיעזרו להם להסתדר בחיים. למשל, אסור להכריח ילד להיות עורך דין או רופא. יכול להיות שהכישרונות שלו לא מתאימים לזה בכלל, ואז החומר התיאורטי ישעמם אותו, ובסוף הוא לא ילמד ולא יצא ממנו דבר. לחץ כזה מעורר התנגדות ו'אנטי' כלפי ההורים ומעורר גם את 'מרד הנעורים'.

פעמים רבות הורים רוצים להגשים בעזרת ילדיהם את החלומות העצמיים שלהם. ואת מה שהם לא הצליחו להיות, הם רוצים שהילדים יהיו. ואני שואל, מי אמר שהם מתאימים לשאיפות שלכם?

למשל, אבא חולם שבנו יהיה רב גדול, או דיין, או מגיד שיעור, וכישרונות הילד אינם מתאימים לכך. אם נכוון אותם למקומות הלא מתאימים כדי להגשים חלומות ונתעקש איתם על כך, זה יעורר את המרד וההתרסה ויצור אצלם התניה שלילית. ניתן 'לעקוף' את 'המלחמות' האלו על ידי אבחון מוקדם, ובחירת עיסוקים שיתאימו לילד.

אסור לבוז או לזלזל בבני הנעורים או להביע ייאוש. צריכים לזכור שגם לבחורים ולבחורות הללו, יש כבוד עצמי ואי אפשר לבטל אותו במחי יד. אמא לא תאמר לבת שלה: אני בגילך לא הייתי עושה את זה. אמא יקרה, עליך לדעת שהמשפט הזה מעצבן, לא רלוונטי וגם לא נכון. המשפט הזה מעצבן מפני שאי אפשר לערוך השוואות בין בני אדם כי כל אחד נברא שונה עם דחפים וכישרונות שונים. הוא לא רלוונטי מפני שאי אפשר להשוות בין הדור שלך לבין הדור של ילדינו. בדור שלך לא היה קניון, והמותגים היו רק 'אתא' ו'כיתן', ואת הקניות לשבת היינו עושים במכולת. לעומת זאת, היום, הקניונים עצומים, כמות המותגים כבר לא נספרת, וישנם הרבה פיתויים ודחפים לקנות עוד ועוד.

אסור לשכוח שילדינו נולדו לעולם של מדיה, פלזמה, אייפון, Wifi, וואצאפ... ולך אמא בקושי היה מחשב או טלפון לחצנים. בנוסף לכך, את כבר בוגרת, כבת 40, מטופלת בילדים והתסיסה שלך כבר נרגעה. בתך בת ה- 17 צעירה ותוססת, ויש לפניה את כל הפיתויים שאמרנו, לכן ההשוואה בינך לבינה לא רלוונטית. וגם לא נכון להשוות, כי אמרו חז"ל: 'וְאַל תְּדוֹן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ'. כדי לשפוט מישהו צריך להכיר את כל הגורמים המשפיעים עליו, כגון: דחפים, כוחות נפש, סביבה ועוד, שאותם אנו לא מכירים. אבא יקר, אל תאמר לבנך המתבגר: אם הייתי במקומך... אל תשכח שבנך בן ה- 15 נחשף למידע ותובנות שלא היו לך אפילו בגילאים 30-25.

סיפור לשבת

הרה"ג שמואל אליעזר הלוי אידליס – המהרש"א

בסמוך לקברו של המהרש"א קבור יהודי שעל קברו חקוק: 'פה נטמן יעקב הקמצן' בשל מעשה שהיה. אותו יעקב, מעולם לא נתן צדקה לעני, לא תמך בנזקקים, וכל נצרך שהקיש על דלת ביתו וביקש עזרה, היה 'הקמצן' פותח את הדלת ואומר: "איני מסוגל לתת מכספי לאחרים!" וזאת למרות עושרו המופלג בשל עסקים חובקי תבל שהיו בבעלותו. כל אנשי עירו בזו לו, וכשפגשוהו בדרכם, אף היו מחרפים ומגדפים אותו על גודל קמצנותו. אך הוא בשלו, משפיל עיניו ולא עונה וממשיך בדרכו.

כל זאת עד ליום פטירתו. כיוון שבשעה שנסתלק מן העולם, הגיעו כל גבאי הצדקה והעידו בפני המהרש"א: "יעקב הקמצן, הוא זה שהיה תורם סכומים נכבדים מאוד לקופות הגבאים וכל מעשיו היו לשם שמיים בסתר", ואף השביעם שלא יגלו זאת לאיש כיוון שלא רצה שיכבדוהו על צדקותו. כששמע זאת המהרש"א, עמד על רגליו וציווה שכל בני העיר חייבים להשתתף בלוויה והוסיף ואמר: "ראוי ונכון שאף על המצבה ייחקק שמו 'יעקב הקמצן' כיוון שבכל הנוגע לכבודו היה הוא 'קמצן גדול' שהרי לא ביקש לעצמו לא תהילה ולא כבוד, לא פרסום ולא יוקרה ובוודאי שנהנה הוא מאוד מתואר זה. ואף אני מבקש שלאחר פטירתי תקברוני סמוך לקברו ממש והלוואי ואזכה להיות במחיצתו אף בעולם הבא!"

בצעירותו, כאשר גר בפוזנא, לא היה מוכר בשנותיו הראשונות כגדול בתורה, ולא עוד אלא הבריות היו מבזים אותו כיוון שגידל את שערות ראשו, ובשל שערותיו הארוכות חשבוהו אנשי עירו לתימהוני. המהרש"א ניתק עצמו מטרדות היום יום ודאגות הפרנסה לא העסיקוהו כלל. כל מעיניו היו נתונים רק בעולמה של תורה, הוא ניתק עצמו מהבלי העולם הזה והעפיל במעלות התורה.

ומדוע החליט לגדל שערותיו? סיבה זו ידעה אשתו ושמרה אותה בסוד. כיוון ששקידתו של המהרש"א בתורה לא ידעה גבול, הוא רצה להפיג מעיניו את השינה.

כאשר היה יושב וכותב את פרושו על כל הש"ס בלילות, היה קושר את שערותיו לחבל שקצהו קשור בתקרה ואם השינה תגבר עליו ותאיים להרדימו, וראשו יישמט חלילה על השולחן, מיד ימשכו שערותיו והוא יתעורר, בדרך זו לא יוכל להירדם בשעת תלמודו. כל זה עשה בינו ובין עצמו כדי שלא יישן לילה שלם עד שגמר פרושיו על כל הש"ס.

רק בימים היה ישן כשלוש שעות. אט אט נתגלתה גאונותו ותלמידים רבים נקצבו אליו ובקשו ללמוד תורה מפיו ואכן הוא העמיד תלמידים רבים אשר הדליק בהם תשוקה מופלאה לאהבת תורה.

ביתו של המהרש"א הקדוש היה פתוח לרווחה ונתן לכל עובר אורח ועני, לחם לאכול ומקום ללון. על משקוף ביתו היה חרוט הפסוק: "בחוץ לא ילין גר, דלתי לאורח אפתח" (איוב לא) בית זה עם השלט היה מתנוסס עד שנת תרמ"ט שאז נשרף הבית.

כאשר התקבל רבינו לרב באוקראינה, הקים ישיבה בה למדו אלפי תלמידים. כיוון שהמקום לא הכיל את הרבים שנהרו לישיבתו, החליטה הקהילה לבנות ישיבה חדשה גדולה ומרווחת. בהתאסף אנשי הקהילה ונכבדיה למכירת הנחת אבן היסוד, הגיע לשמש אדם עני וביקש שיקנה עבורו את המצווה מבלי שהציבור ידע את זהותו. השמש עשה כדבריו והלה שזכה במצווה, אמר לשמש לכבד את המהרש"א בהנחת האבן. לאחר שהקהל שב לביתו, ביקש המהרש"א את השמש לגלות לו מי האיש שכיבד אותו.

כהגיע האיש אל המהרש"א, סיפר כי איננו עשיר ועשה זאת כיוון שאין לו בנים. המהרש"א ברכו שה' יזכהו בבן זכר שילמד בישיבה הזאת שתיבנה. אשתו, אכן נתעברה, ובהיות הנער בר מצווה הביאו אביו לישיבה הנ"ל. כיוון שהגבאים לא הסכימו לקבלו עקב גילו הצעיר, ניכנס אביו אל המהרש"א ולאחר שהזכיר לו את המאורע קיבלו המהרש"א לישיבה.

(פניני עין חמד)

